

Patterns of Economic Restructuring for Eastern Europe

Edited by

S. I. COHEN

Avebury

Aldershot · Brookfield USA · Hong Kong · Singapore · Sydney

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying or otherwise without the prior permission of the publisher.

Published by

Avebury
Ashgate Publishing Limited
Gower House
Croft Road
Aldershot
Hants GU11 3HR
England

Ashgate Publishing Company
Old Post Road
Brookfield
Vermont 05036
USA

A CIP catalogue record for this book
is available from the British Library.

ISBN 1 85628 516 2

CONTENTS

AUTHOR AFFILIATIONS vii
ACKNOWLEDGEMENTS viii
PREFACE ix

<u>Part I</u>	<u>SAM-BASED COMPARATIVE PATTERNS</u>	
Ch. 1	Comparative Social Accounting Matrices for Eastern and Western European Countries: Description, Construction and Structural Differences <i>F.N. Lafèber and J.M.C. Tuyl</i>	1
Ch. 2	Prospective Structures for Eastern Europe: A Comparative Social Accounting Approach <i>S.I. Cohen, F.N. Lafèber, J.M.C. Tuyl and L. Zienkowski</i>	32
Ch. 3	A Comparative Analysis of the Economic System of Poland within a SAM Framework <i>S.I. Cohen, F.N. Lafèber and L. Zienkowski</i>	50
Ch. 4	An Analysis of the Economic System of Hungary within a SAM Framework <i>T. Révész and E. Zalai</i>	76

<u>Part II</u>	<u>THE MODELLING OF TRANSITIONAL POLICIES</u>	
Ch. 5	Policy Simulations for Poland and Hungary under Fixed and Flexible Price Regimes: A SAM-CGE Confrontation <i>M.C. Braber, S.I. Cohen, T. Révész and Z. Żółkiewski</i>	93
Ch. 6	Supply versus Demand Constraints: A Post-Kaleckian CGE Model of the Polish Economy <i>H.H. de Haan</i>	127
Ch. 7	A Simple Model of a Privatization Transaction <i>S.I. Cohen and A.B. Czyżewski</i>	153
Ch. 8	Modelling the Restructuring of Foreign Trade, Hungarian Applications <i>E. Zalai</i>	168

en en happers

eting

nep-wetenschappen, en eigen ikatiekanalen graven om de currentie met de wetenschappelijke bewaakte vakbladen te omarmen. Ik heb zo'n idee dat met leulers en de knoeters toch al enkele honderden miljoenen lens per jaar gemoeid zijn. andere woorden, het gaat niet om een vrijblijvend vertje.

en derde soort beunhazerij in wetenschappen werd onlangs oerig op de televisie vertoond r Wim Kayzer in zijn reeks brekken met geleerden; overis waren maar drie van de zes erzoeker. Met Kayzer zitten bij de half-intellectuelen. Kenkend is het gebruik van moeie woorden (Max Pam over die cs) en pretentieuze rimram (Il-Montijn). Ze gebruiken abababra in een poging te verhuldat ze geen enkele verwantap hebben met het wetenschappelijk bedrijf, maar zich h zo dolgraag bewegen tussen eerden, als collega's-onder-elr. Ik denk dat de half-intellectuele beunhazen de wetenschap i weinig kosten.

Ten vierde, en ten slotte, zijn er de beunhazen als magiërs, in talloze gedaantes. Deze bijgelovigen proberen de krachten die ze vermoeden in de wereld, hun lichaam en hun geest te bezweren. Ze leven in één van de rijkste en meest beschaafde landen ter wereld. Ze beschikken over sociale voorzieningen en een ziekenzorg die hun weerga niet hebben. Desondanks zijn ze diep ontevreden, schofferen ze de artsen en het wetenschappelijk onderzoek, en vinden dat ze recht hebben, nu, onmiddellijk, op een snelle genezing van elke kwaal. We kwamen de magiërs al tegen bij de acupuncturisten en de homeopaten. Maar de magische beunhazen bloeien pas echt op bij bezweringen die gaan van Aardstralen tot Zen, en een heleboel daartussen, zoals astrologie, bijna-dood-ervaring, grafologie, parapsychologie, toverdiëten, en noem maar op. Zie voor een meer volledige opsomming Rudy Kousbroeks *Avondrood der magiërs* uit 1970, met gelukkig vele herdrukken en *Einsteins poppenhuis* uit 1990.

Dat wetenschappers wel eens hun hart luchten over hun geldzorgen kun je je goed voorstellen als fatsoenlijk onderzoek niet meer kan worden voortgezet. Maar dan vraag ik vaak al gauw of ze geprobeerd hebben hun geld te halen bij de beunhazen die er mee aan de haal zijn.

De auteur is hoogleraar in de psychologie aan de Vrije Universiteit van Brussel.

n niet als plaatsvervan- Kissinger ziet ook een Als er een grotere vrenen, moeten de Russen el uitmaken. Dat zou n in Polen, Hongarije, lere landen waar men en is verlost. Kissinger ren in een Amerikaanse hij tegen is.

voor Clinton is dat hij vordt met zijn verkiegrimmiger was dan de hij nu in ontwikkeling sche probleem op korte sector van zijn buitens niet te scheiden van e hij op lange termijn ndse politiek heeft. Het n dat hij in zijn *State* ft ontvouwd staat dichg tot een democratische dat het een relatief beoet herstel van de econoan bloeddorst grenzenwaarmee het aan Repuontvangen maakt dat hij seren om het te verdedie inmenging in een buidat ook maar in de vernameuse ouverture zou het laatste dat de presi-en.

e verwarringen zullen de lere strijdende partijen

niet zijn ontgaan. Bijna twee jaar oorlogspraktijk heeft al geleerd dat 'Europa' op het gebied waar conflictbeheersing moet worden gesteund met militaire macht, niets voorstelt. De Verenigde Staten bevinden zich nu ongeveer in de fase waaraan de Westeuropese landen anderhalf jaar geleden zijn begonnen en die ze sindsdien niet hebben verlaten. Als 'Europa' toen al geloofwaardig was, heeft het die kwaliteit verspeeld.

Kunnen de Verenigde Staten zich dit ook veroorloven? Het lijkt alsof de Serviërs niets nalaten om de grenzen van de willekeur te bepalen. Een Grieks schip met Servische wapens is onderweg naar Somalië waar de goederen tegen harde valuta moeten worden verkocht, terwijl Amerikaanse strijdkrachten ter plaatse bezig zijn het bendewezen te bedwingen en het volk van de hongersnood te redden. Serviërs schenden het VN-wapenembargo dat voor Somalië geldt en de Somaliërs schenken het handelsembargo dat voor Servië geldt. Zotter, absurder kan het niet, of misschien toch, als straks de eerste oorlogsmisdadiger wordt veroordeeld door een tribunaal van de Verenigde Naties, waarna hij vrijgeleide krijgt om te kunnen deelnemen aan vredesbesprekingen in het gebouw van de Verenigde Naties. Dit alles onder voorbehoud dat er geen Amerikaans vliegtuig met voedsel wordt neergeschoten.

tuishoort. voor de vakbeweging is dat wennen, want ondernemingsgewijze afspraken zijn strijdig met het collectieve karakter van de vakbeweging. De uitspraken van Lubbers zijn geen bijdrage aan dat gewenningsproces.

Geen milieuheffing op invoer uit Oost-Europa

Door Fred Lafeber

Aan de redenering van dat er twee alternatieven zijn om te voorkomen dat het herstel in Oost-Europa ten koste gaat van het milieu, kleven bezwaren. Volgens P. van der Ven (NRC Handelsblad 3 februari) zijn deze alternatieven: de grenzen dichthouden voor invoer uit Oost-Europa of de invoer belasten met een milieuheffing. In het geval van een heffing kan de opbrengst gebruikt worden om de nu opgeschorte verzekeringen tegen betalingsrisico's te hervatten, vooral waar het investeringen in schonere productieprocessen betreft. Volgens de theorie van de internationale handel moeten dergelijke milieumaatregelen gezien worden als non-tarifaire handelsbelemmeringen. Het valt daarom te betwijfelen of zo'n heffing toegestaan is in het kader van de GATT.

Een fundamenteel bezwaar is dat de toegang tot de EG markt van groot belang is voor Oost-Europa, omdat internationale handel een motor voor succesvolle hervormingen kan zijn. De invoering van protectionistische maatregelen onder het motto van milieumaatregelen zal de omschakeling naar een markteconomie in Oost-Europa vertragen. Een mogelijk positief effect van het hervatten van kredietverzekeringen is immers pas op middellange termijn te verwachten, omdat het vooral investeringen betreft.

In sommige gevallen kunnen de opbrengsten van een snellere succesvolle omschakeling naar een markteconomie groter zijn dan de opbrengsten van een schoner milieu. Als dit grensoverschrijdende vervuiling is, zou de reactie van Westerse landen assistentie in plaats van sancties moeten zijn.

Milieubeleid in Oost-Europa zal tevens te maken krijgen met beperkingen waar zwakkere landen in de EG al mee worstelen. Te ambitieuze milieudoelstellingen, die zelfs sommige EG landen niet kunnen halen, zouden averechts kunnen werken in Oost-Europa. De motivatie om een goed milieubeleid te voeren is minder als landen zich realiseren dat de normen niet haalbaar zijn.

Belangrijker nog dan deze praktische en fundamentele bezwaren tegen een milieuheffing is dat er al voldoende factoren zijn die tot een schoner milieu in Oost-Europa zullen leiden. In het eerste stadium van de omschake-

ling naar een markteconomie dalen de productie en de vervuiling de emissies sterk. Dit komt omdat er factoren wegvallen die in de planeconomie leidden tot ongeremde uitbreiding van de productie. In de nieuwe situatie is er geen onbeperkte vraag naar producten meer en bedrijven kunnen niet langer automatisch op steun van de overheid rekenen.

In een volgend stadium van de omschakeling naar een markteconomie volgt er een herstel van de productie, vooral in de particuliere sector. Hierbij zullen emissies nog steeds af kunnen nemen, omdat er grote mogelijkheden zijn voor het uitvoeren van 'win-win strategieën', die zowel economische groei als een schoner milieu opleveren. Het investeren in nieuwe Westerse technologie na privatisering, het specificeren van eigendomsrechten en het afschaffen van subsidies die het gebruik van fossiele brandstoffen en pesticiden stimuleren, zijn voorbeelden van 'win-win strategieën'. Pas later zullen emissies weer iets toenemen, omdat de productie sterker gaat stijgen en de mogelijkheden voor de 'win-win strategieën' uitgeput raken. Bovendien zullen door stijgende inkomens meer mensen zich duurzame consumptiegoederen als auto's kunnen veroorloven. Dit heeft echter weinig te maken met uitvoer naar West-Europa.

Tijdens een hervormingsproces realiseren bedrijven zich in toeneemende mate dat ze te maken hebben met een beperking van hun financiële middelen, zodat belastingen en milieuheffingen effectiever worden. Het is waarschijnlijk dat bedrijven met beperkte middelen en meer verantwoordelijke bedrijfsleiders investeringsfondsen verstandiger gaan benutten en het gebruik van grondstoffen en energie zullen terugdringen. Economische groei en verbetering van het milieu zijn derhalve vaak complementair.

Vooraf in de latere stadia van omschakeling naar een markteconomie kan de mogelijkheid van toetreding tot de EG een extra stimulans zijn om vervuiling terug te dringen. Die mogelijkheid zou wel eens effectiever kunnen zijn dan milieuheffing.

De auteur is ontwikkelingseconomist, verbonden aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.